

**TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ
ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI
A1 DERSİ UZUN TEZİ**

BURUK BİR SEVDA TÜRKÜSÜ

Öğrenci Adı: Melisa Pırıl ERDOĞAN
Danışman: Sevgi ÇAĞLAR
Diploma Numarası: D1129025
Sözcük Sayısı: 3554

**Araştırma Konusu: Cahit Külebi'nin "Rüzgar" Adlı Şiir Kitabındaki
"Rüzgar, Cebeci Köprüsü, Günler Bana Bir Hikaye Anlattı, Bir
Yılbaşı Gecesi, Kadınlar (1-2-3),S (1-2-3) ve İstanbul'daki"şiirlerinde
şairin "Umut" ve "Aşk" Temalarını ele almasının değerlendirilmesi**

ÖZ

Uluslararası Bakalorya Programı, A1 Türkçe Dersi uzun tezi kapsamında hazırladığım bu çalışmada Cahit Külebi'nin "Rüzgar" Adlı Şiir Kitabındaki "Rüzgar, Cebeci Köprüsü, Günler Bana Bir Hikaye Anlattı, Bir Yılbaşı Gecesi, Kadınlar (1-2-3), S (1-2-3), İstanbul'daki" şiirlerindeki şairin "Umut" ve "Aşk" temalarını ele alışını değerlendireceğim.. Bu kapsamda Tez iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde Cahit Külebi'nin "Rüzgar" adlı şiir kitabındaki yer alan "*Rüzgar, Cebeci Köprüsü, Günler Bana Bir Hikaye Anlattı, Bir Yılbaşı Gecesi*" adlı şiirlerine yansımış "umut" temasını ele alışını; ikinci bölümde ise, "Rüzgar" adlı şiir kitabında "*Kadınlar (1-2-3), S (1-2-3), İstanbul'daki*" şiirlerindeki şairin aşka yaklaşımını inceleyeceğim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	1	
I-CAHİT KÜLEBİ'NİN "RÜZGAR" ADLI ŞİİR KİTABINDA UMUT TEMASININ İŞLENİŞİ	3	
a- "Rüzgar" İle Yeşeren Umut	3	
b-Yoksul Yüreklerin Umudu		5
c-Kehribar Yüzlerin Umudu		6
d-Umitsuzluğun Umudu	8	
II-CAHİT KÜLEBİ'NİN "RÜZGAR" ADLI ŞİİR KİTABINDA KADINLAR VE AŞK TEMASININ İŞLENİŞİ	11	
a-Aşkın Temeli Kadınlar	11	
b-Aşka Özlem		12
c-Anadolu'nun Yoksul Kadınları	13	
d-Aşkta Sadakat	15	
e-Keçi gibi inatçı ama halden anlayan bir sevgili		17
III- KAYNAKÇA	20	

I-CAHİT KÜLEBİ'NİN “RÜZGAR” ADLI ŞİİR KİTABINDA UMUT TEMASININ İŞLENİŞİ

Aşk ve umut, şairlerin birçoğunu derinden etkileyen duygulardandır. Bu nedenle aşk ve umut temaları günümüzde pek çok şairin şiirlerine de konu olmuştur. Bu şairlerden biri de Cahit Külebi'dir. Bu çalışmada Cahit Külebi'nin “Rüzgar” Adlı Şiir Kitabındaki “Rüzgar, Cebeci Köprüsü, Günler Bana Bir Hikaye Anlattı, Bir Yılbaşı Gecesi, Kadınlar (1-2-3), S (1-2-3), İstanbul'daki” şiirlerindeki “Umut” ve “Aşk” temalarına şairin yaklaşımı incelenecektir.

a- “Rüzgar” İle Yeşeren Umut

Cahit Külebi'nin “Rüzgar” şiirlerinin ilkinin oluşturduğu ve kitaba adını veren “Rüzgar” başlıklı şiirinde;

*“Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Nerelerde gezmiş tozmuş
Öğrenemedim.¹”*

Şiir kişisi; sevdiklerinden uzak kalmış biri olarak onlardan haber alabilmenin yolunu rüzgarda bulur. Onun için rüzgar; hiçbir engel tanımadan bütün ülkeyi dolaşmakta, denizlerden, dağlardan, derelerden, uzanamadığı yerlerden ve geride bıraktığı diyarlardan haberler taşımaktadır;

*“Besbelli denizden çıkıp
Kıyılar boyunca gitmiştir.*

*Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru
Bulutları koyun gibi gütmüştür.²”*

ancak rüzgar, üç tarafı denizle çevrili Anadolu'dan çıkıp kıyılar boyunca, Anadolu kokan kasaba ve köyleri dolaşmış, getirdiği müjdelere şiir kişisinin yüreğini allak bullak etmiştir. O rüzgar, sahilden dağlara doğru tırmanmaya başlamış, yemyeşil meralarda çobanların otlattığı koyunları ve kuzuları önüne katmış, onları yaylalarda büyütmüştür.

¹ Rüzgar, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.95,

² Rüzgar, Cahit Külebi Bütün Şiirleri age,s.95

*“Köylere de uğradıysa eğer,
Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır
Güneş altında çalışanlara
İmdat eylemiştir.”³*

Şiir kişisine göre rüzgar, çalışmaktan yorgun düşmüş, buram buram ter kokan Anadolu köylüsünün yorgunluğunu gidermekte, güneşin altında çalışanların umutlarını tazeleyerek onlara ayrı bir güç vermektedir. “Köylere de uğradıysa eğer, Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır” söylemiyle özellikle annelerin en büyük kurtarıcısı rüzgar olduğu anlaşılmaktadır. Rüzgarın hafif hafif dokunuşları ve çıkardığı sesler, anneleri yanlarında olmadığına bebeklerine bakıcılık yapmış; ayrıca rüzgar çocuklarını merak eden annelerin içini de rahatlatmıştır.

*“Sonra başlayıp alçalmaya ovalara doğru,
Haşhaş tarlalarında eflatun, pembe, beyaz,
Kıraçlarda mavi dikenler...
Toz toprak gözlerine gitmiştir.”⁴*

Rüzgar, doğası gereği hem alçalıp hem yükselip ovalara, tarlalara doğru esmiştir. Eserken pembe, beyaz çiçekler yanında dikenlerin üzerinden de geçmiştir. Rüzgarın bu doğal güzellikleri görmesinin yanında, tozu toprağı da savurması, bir başka özelliğidir. Şiir kişisinin rüzgarın bu farklı özelliğini de belirtmesi rüzgarla ilgili gerçekçi bir yaklaşımı gözler önüne sermektedir.

*“Kentlere de uğramış ki yanımdan geçti.
Haşhaş çiçeğine benzer kızlar görmüştür.
Bir gülüş, bir tel saç, allık pudra
Alıp gitmiştir”⁵*

Rüzgarın kentlere uğramasıyla, şiir kişisi sosyal yapıdaki farklılıkları da anlatmaya başlar. Bu farklılıklar, kent yaşamındaki bireylere dikkat çekilerek gösterilmektedir. Şiir kişisine göre kentlerde, Anadolu kadınından farklı süslenmiş, daha mutlu bir kadın görünümü belirgindir.

³ Rüzgar, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.95,

⁴ Rüzgar, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.96,

⁵ Rüzgar, Cahit Külebi, Bütün Şiirleri, age,.96,

“Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Sorsaydım söylerdi herhalde
Soramadım ⁶”

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

Şiir kişisi, Cumhuriyet’in köylerinin, kasabalarının, yemyeşil ovalarının ve sonsuz dağlarıyla Anadolu insanının sıkıntısının, buna rağmen kaybolmamış umutlarının yer aldığı bir rüyadan uyanmış gibidir. Şiirde mutluluğu arayan Anadolu insanının umudu rüzgardır.

Şiir kişisi de özlediği, umutla, beklediği Anadolu’sunu yakalamak için rüzgarın arkasında koşar; “*koştum ama yetişemedim*” dizesiyle nasıl ki düşlediğimiz birçok şey olmuyorsa şiir kişinin de kimi umutlarını yakalayamadığı anlatılmaktadır. “*Koştum ama yetişemedim.*” söyleminin pek çok kez tekrarlanmasıyla şiir kişinin umutlarının gerçekleşmediği anlaşılmaktadır.

b-Yoksul Yüreklerin Umudu

Cahit Külebi’nin, Ankara’nın Cebeci semtinde bulunan ve günümüzde de yolcu ve araç trafiğine açık olan Cebeci Köprüsü’nü konu ettiği “Cebeci Köprüsü” adlı şiirinde;

“*Cebeci köprüsünün üstü
Karınca yuvasına benziyor.
Hamallar, körler, topallar
Oturmuş nasibini bekliyor ⁷*”

dizeleri ile köprü’nün, yuvalarına yiyecek götürmek için çırpınan karıncalar gibi sağa sola koşuşturan, iş bekleyen toplumun her kesiminden insanlarla iç içe bir görüntüyü anlatır. Şiir kişisine göre o yıllarda Cebeci Köprüsü, sanki Ankara’nın kalbinin attığı yer gibidir; köylerinden, kasabalarından büyük umutlarla Ankara’ya gelmiş, yüreklerinde taşıdıkları

umutları gerçekleştirmeye çalışan insanlarla dolup taşmaktadır. Şiir kişisi “*Hamallar, körler, topallar Oturmuş nasibini bekliyor*” söz öbekleriyle, özellikle sıkıntılar içinde yaşam mücadelesi verenlerin tüm zorluklara rağmen umutlarını her zaman taze tuttuklarını dile getirmektedir.

⁶ Rüzgar, Cahit Külebi, Bütün Şiirleri, age, s.96,

⁷ Cebeci Köprüsü, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.97

*“Cebeci köprüsü yüksek,
Altından tren geçiyor.
Ya benim aklımdan geçenler?
Kimse bilmiyor .⁸”*

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

Şiirin ikinci bölümünde ise; yine şiir kişisi Cebeci Köprüsü’nden yola çıkarak köprü’nün altından trenin geçmesiyle aklımdan geçenleri anımsar; *“Ya benim aklımdan geçenler? Kimse bilmiyor”* dizeleriyle bu anımsayıta yüreğinde taşıdığı, daha kimseye açamadığı umutlarının ve beklentilerinin varlığını ortaya koyar.

*“Şu dünya güzelim dünya
Tıkır tıkır işliyor,
İnsanlar insanlar insanlar
Neden böyle çekişir durur?
Aklım ermiyor .⁹”*

Şiir kişisi, gerçekte her insanın bir koşuşturmaca içinde bulunduğu dünyada o, insanların birbirleriyle çekişmelerinin, yöneticilerin gerekçesi ne olursa olsun, birbirleriyle savaşmalarının nedenini anlayamaz. O, tıkır tıkır işleyen ve insanlar arasında işbölümüne dayalı bir sistem varken, çekişmeye son verilmesini bekler. Şiir kişisi bu umudunun ve beklentisinin yarınlara taşınmadan gerçekleşmesini arzular.

c-Kehribar Yüzlerin Umudu

“Günler Bana Bir Hikaye Anlattı” şiirinde şair genel anlamıyla; bireyin günlük telaşlarını, çevresindeki insanlarla iletişimini, içinde buldukları ve onları mutsuz eden durumlarını ele almıştır.

*“Geçen gün bir kadın gördüm,
Kucağında bir çocuk vardı.
Yüzü kehribar rengindeydi.
Ne oldu sana bebek dedim
N’oldu da böyle zayıfladın?
Çocuk yüzüme bakıp güldü.
Geçen gün bir çocuk gördüm
Yüzü kehribar rengindeydi.¹⁰”*

⁸ Cebeci Köprüsü, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.97

⁹ Cebeci Köprüsü, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.97

¹⁰ Günler Bana Bir Hikaye Anlattı, Cahit Külebi Bütün Şiirleri,age, s.98,

Şiir kişisi günlük yaşam da birçok insan figürüyle karşılaşır; ama bu bölümde kadın ve çocuk figürü baskındır. Şiir kişinin rastladığı kadının da çocuğun da yüzü kehribar rengindedir. O, anneye ve çocuğa bunun nedenini sorduğunda çocuk, şiir kişinin yüzüne bakıp sanki kaderleri buymuş gibi şiir kişisine gülümsemektedir. Kehribar rengi, kirli sarı bir renktir. Kadının ve çocuğun rengi de Anadolu bozkırlarının rengi gibidir. Şiir kişisi buna rağmen

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

kadının ve çocuğun yüzlerindeki gülümsemenin solmamasını, geleceğin güzel olacağına dair umutlarını yitirmemelerini dileyerek kendisini de bir umut içinde çizer.

*“Geçen gün bir gelin gördüm
Gelinin yüzü gül rengindeydi.
Kocasının koluna asılarak gider.
Ne oldu sana gelin dedim
Noldu da böyle güzelleştin?
Gelin yüzüme bakıp güldü.
Gözleri zeytin rengindeydi ¹¹”*

Bu bölümde ise daha farklı bir yaklaşım vardır. Şiir kişisine göre sevdiği ile evlenen insanlar genelde mutlu bir görünüme bürünürler. Aşkı yaşayan insanlar şiir kişisine göre genellikle sorunları umursamaz, geleceğe umutla bakar bir tavır içinde olabilirler. Gelin figüründen yola çıkarak şiir kişisi mutlulukların uzun süremeyeceği gerçeğini de belirtmek ister. Yaşadıklarını da göz önünde bulunduran şiir kişisi, bu nedenle insanlara öğüt vermek amacındaymış gibi bir tutum da sergiler;

*“Çok güvenme haline gelin dedim
Bir gün gelir sen de anlarsın.
Dünya dediğin şeker şerbet
İçi başka dışı başkadır.
Bir gün şu kadına dönersin, ¹²”*

Öğüdü şudur; insanların anlık sevinçlere ve mutluluklara aldanmaması gerektiğini belirtir. Yaşamın mutluluklar yanında mutsuzluklarla da dolu olduğuna dikkat çekmek ister.

“Dayanamıyorum onların haline

¹¹ Günler Bana Bir Hikaye Anlattı Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.98

¹² Günler Bana Bir Hikaye Anlattı Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.98

*Yüreğime oklar saplanıyor.
İstiyorum ki kadınlar her zaman
Vefalı, iyi, sıcak,
Erkekler sağlam yapılı, çalışkan,
Çocuklar tosun gibi,
İstiyorum ki pırıl pırıl olsun
Dünyamızın günleri. ¹³”*

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

İlk dört bölümde şiir kişisi esenliksiz bir tablo çiziyorsa da sonraki dört bölümde; umutlu ve mutlu olunabilmesi için bireyin düşlerini dile getirir. Çevresinde sorunlarla boğuşan insanların hali şiir kişisinde, derin kederlere yol açmıştır. Bu nedenle düşlediği kadın, erkek, çocuk figürlerinde, olması gereken en önemli özellikleri kendince sıralar.

Kadınların aileyi bir arada tutan yapılarından yola çıkarak idealindeki kadın figürünün vefalı, iyi ve sıcak olmasını düşlerken; erkeğin, ailenin ekonomik sıkıntılarını göğüslemesi nedeniyle, daha çok fiziksel özelliklerini öne çıkaran bir düş ile dile getirir; sağlam ve çalışkan olmaları gibi. Ayrıca çocuklar da ailenin temel taşlarından biridir ve şiir kişisine göre sağlıklı bir çocuk da özlenendir.

*“Ne çare evdeki hesap
Çarşıdakine uymuyor
İnsanlar bol bol laf ediyor ya
Yine de işlerine
Akıl fikir ermiyor. ¹⁴”*

Bu bölümde ise şiir kişisi düşlediklerimizle yaşadıklarımızın uyumsuzluğunu sorgulamaktadır. “*Ne çare evdeki hesap çarşıdakine uymuyor*” dizeleriyle şiir kişisi bunun her zaman eş olamayacağı gerçeğine değinir. “*İnsanlar bol bol laf ediyor ya* *Yine de işlerine Akıl fikir ermiyor*” dizeleriyle de kimilerinin eylemleriyle söylemlerindeki tutarsızlığına olan şaşkınlık da şiir kişinin karşılaştığı başka bir duygudur. Ancak şiir kişisi tüm bu olumsuz durumlara rağmen umudunu son iki dizeye saklar.

“Bizim bir dünyamız var ki

¹³ Günler Bana Bir Hikaye Anlattı Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.99

¹⁴ Günler Bana Bir Hikaye Anlattı Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.100

İstesek güzel olur, ¹⁵

Ona göre sorun dünyanın işleyişinde değil, yaşamı algılayışımızdaki farklılıklarla ilgilidir. İnsan, isterse dünyayı güzel bir yere çevirebilir veya dünyayı olumsuzluklarla da donatabilir.

d-Umutsuzluğun Umudu

Cahit Külebi'nin "Bir yılbaşı Gecesi" adlı şiirinde umudu ve karamsarlığı, tüm gerçekliğiyle görmek mümkündür. Şiir kişisi bir çelişki içindedir; o hem taze umutlar taşıyıp geleceği

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

sabırsızlıkla beklemekte hem de yılbaşı akşamında "Niye geldin 47 senesi?" diye kederlenmektedir.

Cahit Külebi bu şiirinde umudun insanı yaşama bağladığını yalın bir biçimde ifade etmektedir. Cahit Külebi o dönem hem yaşamında sahip olduklarından hem de gelecek ile ilgili beklentileri nedeniyle esenliksiz bir havadadır. Şair, sıklıkla kendisinin, sevdiklerinin ve ülkesinin geleceği ile ilgili umutsuzluğa kapılır.

Gelecekle ilgili karamsarlığının yanında, toplumun içinde bulunduğu yoksulluk, gerikalmışlık, çatışma ve kargaşadan kaynaklanan olumsuzluklar, duygu yüklü şairi, zaman zaman yaşamdan soğutmasına rağmen, şairin Anadolu'ya ve Anadolu halkına olan içten sevgisi hiç bitmemiş, bu duyguyu daha sonraki şiirlerine de yansıtmış, en güzel dizelerini toplumun umudu olabilmek adına yazmıştır. Sanki bu şiir şairin düşüncelerinin aynası olmuştur.

*"Niye geldin 47 senesi?
Sanki geçen yıldan memnun muyduk?
Uzak düştük bütün ahbaplardan,
Ne ısındık, ne doyduk. ¹⁶*

¹⁵ Günler Bana Bir Hikaye Anlattı Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.100

¹⁶ Bir Yılbaşı Gecesi, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.101

Şiir kişisi bir önceki yılın hoşnutsuzluğuyla, gelen yıla “niye geldin 47 senesi?” diyerek sitem eder. Ayrıca kendisinin o yılı, sevdiklerinin ve dostlarının, özlemi ile yaşadığını anlatır.

*“Çocuğumun elindeki ekmek
Ben laf söyledikçe azaldı,
Bu yüzden şiirler ceplerimde
Her zaman yarım kaldı .¹⁷”*

Bu bölümde sosyal anlamda yaşanan çarpıcı gerçeklikler, şiir kişisine göre ozanların dizelerini de zaman zaman anlamsız kılabilmektedir. Sosyal gerçeklik, şiir gerçekliğinden, sözcüklerden daha baskın olmuş, bu nedenle kimi şairlerin şiirleri ceplerinde yarım halde kalmıştır.

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

*“Öyle kadınlar gördüm ki koy başını göğsüne
Yaz günlerinde yaşa.
Hey hovardalık günlerim benim
Geri gelmez bir daha .¹⁸”*

*“Boşver filan oğlu filan
Yılbaşı gecesinde tasalara boş ver!
Bilmez misin rüzgâr estikçe
Çiçeklerin kokusu uçar gider.
Bilmez misin ağaçlar sallandıkça
Meyveler dökülür yere, ¹⁹”*

Şiir kişisinin ve içinde yaşadığı toplumun sıkıntıları, ona güvenilir birine sığınma ihtiyacı hissettirmektedir. Kadınların “anaç” kimliği, şiir kişisinin aklına gelen güvenilir ilk örnektir. Bu nedenle şiir kişisi, gençlik yıllarını güzellere olan ilgisiyle geçirmiş, ancak o günleri artık göremeyeceğinin de fark etmiştir. Gelecek umudu taşıyarak “Yılbaşı gecesini tasalara boşver!” dizesiyle; yeni her yılın yeni umutları da beraberinde getireceği düşüncesindedir. Kendisinden sonraki neslin güzel günler yaşayacağını düşünerek umutlanır. Çiçeklerin açıp meyvelerin yere dökülmesi ve arkasından da baharın gelmesi, çekilen sıkıntıların sona erip hedeflenen güzel günlerin yeniden yaşanacağına dair ayrıca bir ümittir. O nedenle şiir kişisi, kederi bırakıp umuda sarılır.

¹⁷ Bir Yılbaşı Gecesi, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.101

¹⁸ Bir Yılbaşı Gecesi, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.102

¹⁹ Bir Yılbaşı Gecesi, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.102

O, lirik bir coşku içindedir. Bu coşku onun bütün benliğini sarmakta, geçici de olsa içini ısıtmaktadır.

*Hoş geldin yılbaşı gecesi
Geçen yıllardan da memnunduk,
Gelecek günleri düşündük de
Hem ısındık, hem doyduk²⁰*

Şiir kişisi son bölümde çelişkili bir duygu yoğunluğu içindedir. İlk bölümde “*Sanki geçen yıldan memnun muyduk?*” söylemiyle önceki yıla olan hoşnutsuzluğunu belirtirken, son

bölümde tam tersi bir duyguyu vurgulamıştır. Şiir kişisi hem geçmiş yılların derin sıkıntılarını tekrar yaşamaktan korkmakta hem de yeni her yılın yeni umutları da beraberinde getireceği düşüncesini taşımaktadır. “*Gelecek günleri düşündük de hem ısındık, hem doyduk*” dizeleriyle anlatmak istediği budur.

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

II-CAHİT KÜLEBİ’NİN “RÜZGAR” ADLI ŞİİR KİTABINDA KADINLAR VE AŞK TEMASININ İŞLENİŞİ

Cahit Külebi, kadına duyduğu aşktan söz etmenin yanı sıra, ülkesine, ülkesinin insanına, doğaya ve her türlü varlığa varıncaya kadar geniş bir yelpazede, bazen açıkça bazen de dolaylı anlatımlarla aşkı ve sevgiyi bu şiirlerinde dile getirmiştir. Bunun nedeni; sevginin egemen olduğu bir yaşamın, her türlü sorunların üstesinden geleceğine olan güveni ile dünyanın yaşadığı savaşların ve çatışmaların ancak yalın bir sevgiyle ortadan kaldırılabilceğine olan inancıdır.²¹

a-Aşkın Temeli Kadınlar

Cahit Külebi’nin şiirlerinde kadınlar onun “üçüncü ustası” gibidirler. Ona, sevmeyi, sevilmeyi kadınlar öğretmiştir. Bir başka söyleyişle, sevgi temasının asıl kaynağı kadınlardır.²²

“Semaver nasıl kaynar fıkır fıkır,

²⁰ Bir Yılbaşı Gecesi, Cahit Külebi, Bütün Şiirleri, age, s.102

²¹ Çetişli, Prof. Dr. İsmail (1998). Cahit Külebi ve Şiiri, s.116, Akçay Yayınları, Ankara.

²² Çetişli, Prof. Dr. İsmail (1998). Cahit Külebi ve Şiiri, age, s.119

*Öylesine kaynar kadınların içi,
Çiçeklenmiş narin ağaçlardır
Isıtırlar insanı güneş gibi. ²³*

Bu bölümde şiir kişisi, tutkulu bir aşık olarak tüm dişiliğiyle kadını anlatır. Aşk dolu kadınları fıkır fıkır hareketli ve kabına sığmayan bir semavere benzetir. Anadolu insanı için semaverin vazgeçilemez olması gibi şiir kişisi için de kadın da karşı cinsin vazgeçilemezidir. Şiir kişisi için kadınlar hayatın anlamıdır. Onlar bakım, özen ve ilgi isterler. Şiir kişisi bu dizelerle kadına verilmesi gereken önemi yeniden vurgulamıştır.

*“Öyleleri var ki hey Allahım hey!
Geç karşıdan bak,
Ak topuk beyaz gerdan,
Tüy döşekler kadar yumuşak . ²⁴”*

*“Hiç hovarda meşrep değilim
Kim ne derse desin
Ben öldükten sonra da bu mısralar
Kadınlara yadigar olsun, ²⁵”*

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

Kimi kadınların güzelliği de şiir kişisini daha farklı duygulara itmiştir. Güzel kadınlara bakmak herkes gibi şiir kişisi için aynı güzellikteki bir durumdur. Böyle bir güzelliğin karşısındaki tutumun suçlusu yine kadındır! Kadının cazibesi onu hoş duygulara iter.

Şiir kişisi kadın güzelliğinden etkilense bile kendini her gönülde yer etmek isteyen kişilerle eş görmez. Sonuç olarak şiir kişisi hayatın bir gerçeğine yer vermekte, kadının ve erkeğin birbirlerinin tamamlayıcısı olduğuna, vurgu yapmaktadır.

Kadınlar I şiirinde, şiir kişisinin kadınlara karşı beslediği sevgi ve saygı duygularının önemi bir kez daha yinelenir. Cahit Külebi, şiirlerinin birçoğunu kadınlar üzerine kurmuştur. Bu şiirini de *“Ben öldükten sonra bu mısralar kadınlara yadigar olsun”* dizeleriyle şiirlerinin yazmakta ilham kaynağı olan kadınlara ithaf etmiştir.

b-Aşka Özlem

²³ Kadınlar I, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.109

²⁴ Kadınlar I, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.109

²⁵ Kadınlar I, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.109

Kadınlar II şiirinde ise, şair, kadınların dünyasından yaşama bakmakta, sorunları onlarla paylaşmakta, yaşamın gerçekliğine onların dünyasından seslenmektedir.

*“Şu kadınlar ne biçim mahluk
Sardıkça sarıyor beni,
Zilzurna sarhoş ediyor,
Üst üste içilen kadehler gibi. ²⁶”*

Dizeleriyle şiir kişisi kadınlara olan arzusunu, en yalın haliyle anlatır. Şiir kişisi olan “ben” kadınsız bir yaşam düşünmemektedir. Ona göre kadınlar, yaşamı daha anlamlı kılarlar. O, özellikle ilk dizedeki “ne biçim mahluk” söylemiyle, kadınlara olan hayranlığını yinelemiştir.

Sarhoş olduğunda insanın kendinden geçmesi gibi kadın güzelliğinin de şiir kişisini kendinden geçirdiğini belirtmektedir.

*“Bir karısı var komşumuzun
Akşamları çiçek suluyor,
Ellerinden su döküldükçe
Kırmızı çiçekler daha kırmızı
Maviler daha mavi oluyor. ²⁷”*

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

Kimi kadınlar da şiir kişisine huzur ve mutluluk veren bir görüntü çizmektedir. Bunlardan biri de komşusudur; çiçekleri sulayışıyla ona bu duyguları hissettirmiştir.

*“Bir komşumuzun da kızı var
Gece gündüz türkü söylüyor,
Ya doktor ya mühendis diyor da
Başka bir şey demiyor. ²⁸”*

Bu bölümdeki kadın figürü bir önceki bölümden farklıdır. Kimi kadınlar yaşamı ürettikleriyle güzelleştirirken kimi kadınların amacı da yalnızca evleneceği kişiyi beklemekle geçmektedir

*Geçen gece rastgeldim birine
Uzun uzun içini döktü
“Sevdalısı bırakmış peşini
Dünya zindan olmuş gözüne ²⁹”*

²⁶ Kadınlar II, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.110

²⁷ Kadınlar II, , Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.110

²⁸ Kadınlar II, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.110

Kimi kadınlar da aşk acısıyla yaşar, şiir kişisi bu dizelerle terk edilmiş kadının yürek acısına ortak olmak, onu teselli etmek ister; şiir kişisi de belki bu duyguları yaşamış biridir, bu nedenle böyle bir yaşanmışlığı dile getirmek istemiştir.

c-Anadolu'nun Yoksul Kadınları

Şiir kişisi, Kadınlar III şiirinde, kentli kadından çok Anadolu kadınından söz eder. Kentli kadın eğitilidir daha özgürdür ve bakımlıdır ayrıca cazibesinin de farkındadır ve bunu erkeklere karşı gerektiğinde koz olarak kullanmasını da bilir. Anadolu kadını ise hem annedir hem de tarlada işçidir. Cahit Külebi, bu şiirinde Anadolu kadınının verdiği yaşam mücadelesini anlatmaktadır.

*Doğup Büyüdüğün Niksar'da
Kadınlar görmedin mi?
Kaybolur gider sanırdım
Tarla çapalarken güneş altında;
Karanlık odalarda tütün dizerken
Yanıp sönerdi ıslak ıslak
Yeşil tütün rengindeki gözleri³⁰*

Şiir kişisine göre doğup büyüdüğü Niksar'da tanıdığı kadınlar sabah akşam tarlada yaşam mücadelesi vermiştir. Onlar, güneşin altında günboyu çalışmaktan bedenleri yorgun düşse de

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

çalışmayı bırakmazlar. Kendilerini o kadar kaptırmışlardır ki, sanki geniş tarlalarda kaybolur giderler. Şiir kişisinin doğup büyüdüğü yerde tütün tarlaları var gibidir. Bu tarlaların rengi şiir kişisini çok etkilemiş bu nedenle kadınların gözlerini “yeşil tütün rengine” benzetmiştir. Kadınların gözleri zaman zaman yaşla dolsa da mücadeleciler kadınlar, çalışmaktan hiçbir zaman pes etmez.

Anadolu kadını her açıdan esenliksiz durumlar içindedir. Bu şiirde şair, kendi adını kullanarak kimliğini daha çok belirginleştirmiştir.

*“Sade bunlar mı Cahit Külebi!
Kayseri'de, Adana'da, İzmir'de
Kadınlar görmedin mi?
Bir yırtık mendile benzerdiler”*

²⁹ Kadınlar II, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.110,

³⁰ Kadınlar III, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.111

*“Öyle kadınlar ki ekmek uğruna
Daha önce kızlıklarından
Renklerini verdiler.³¹”*

Bu dizelerde de memleketin her köşesinde kadınların var olmak için verdiği mücadelenin farklı coğrafyalarda olsa da aynı olduğundan bahsedilmektedir. Şiir kişisine göre farklı coğrafyada yaşayan bu kadınlar, öyle büyük çaresizlikler yaşamışlardır ki kendileri için çok değerli olan bedenlerini de yaşamlarını sürdürebilmek için satmaya itilmişlerdir kimi zaman.

*“Otuzuna bile basmadan, dostlar!
ölüp gidersem
Ardımdan ağlamayın!
Yalnız kadınlar için,
Yalnız onlar için ağlayın!³²”*

Şiir kişisi için kadınlar, toplumun geleceğini şekillendirirler. Toplum, kadınların omuzlarında yükselecektir. O nedenle kadının toplumdaki saygın yeri korunmalıdır. O, bu dizeleriyle, aydın kimliğinden de yola çıkarak sosyal bir duruş sergilemiştir. Şiir kişisi kimliğinin var olmasından çok, bir toplumun kalkınmışlığına dikkat çekmek amacıyla, kadın varlığını öne çıkarmak istemiştir. Kadınların, hangi coğrafyada olursa olsun, korunup gözetilmeleri gereken bir değer olarak ortaya konmaları gerektiği gerçeğini, yeniden anımsatmıştır.

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

d-Aşkta Sadakat

Cahit Külebi pek çok şair aşkla sadakatı birbirinden farklı göremeyip yan yana işlemişlerdir. Cahit Külebi de bu şiirlerinde aşkı ve sadakatı bir arada ele almıştır.

*Sonra yine ev yine sen,
Solgun bir lamba altında oturup çalışmak.
“Ara sıra gözlerimiz birbirini bulursa
Birden ısınıyor içim
Birden ışıyor kitabın yaprakları,
Yaşadığımı hatırlıyorum
Bakıp gülerken,³³”*

³¹ Kadınlar III, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.111

³² Kadınlar III, Cahit Külebi Bütün Şiirleri,age, s.111

Şiir kişisi günlük hayatın sıkıntılarında ve monotonluğunun etkisinden sevdiği sayesinde kurtulduğunu düşünmektedir. Bir yandan ailenin geçimini sağlama, diğer yandan daha iyi bir yaşama sahip olma yolunda şiir kişisi derin sıkıntı içindedir. Ancak, sevgilinin tek bir sıcak bakışı şiir kişisine bütün dertlerini unutturmaktadır.

*“Sabahları biz çıktıktan sonra
Odamıza güneş girecek
Daha çok soğuk günler görecekiz S.
Ömrümüz böyle geçecek.”³⁴*

Cahit Külebi'nin şiirlerinde sevgili, aynı zamanda yaşamın zorluklarının paylaşıldığı, umudun ve umutsuzlukların birlikte karşılandığı bir dosttur.

Bu bölümde “*Daha çok soğuk günler görecekiz S*” söylemiyle içinde yaşanan yoklukların ve sıkıntıların seven iki insanı bile bazen yabancılaştırabileceğini ama bu durumunun, aralarındaki sevginin eksildiği anlamına gelmediğini belirtir. Şiir kişinin “görecekiz, ömrümüz” gibi söylemleriyle her türlü zorluğu birlikte atlatacaklarına ve hiçbir zorluğun onları ayıramayacağına özellikle dikkat çeker.

“S II.” Şiirinde sevgilisinin kendisine karşı sadakatini ve sevgisini en içten sözlerle ifade eder.

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

*Beni dünyaya bağlayan
Şu zayıf kollarındır,
Düşünmen, gülmen, konuşman,
Çocukça hallerindir.”³⁵*

Şiir kişisi yaşamı boyunca pek çok sorun yaşasa da sorunların üstesinden gelme de sevdiğinin güler yüzü ve çocuksu halleri içinde bulunduğu olumsuz durumları yumuşatmakta şiir kişisini daha da mutlu biri haline getirmektedir.

---

³³S I, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.119

³⁴I, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.119

³⁵S II, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.119

*“Sadakati seyrettim gözlerinde
Yıllarca sabrı tahammülü.
Bulut oldun yağmur yağdırdın
Karanlık günlerimde.”³⁶*

Şiir kişinin sevgilisinde sevdiği bir diğer özellik de şiir kişisine olan sadakattir. Ona göre her ilişkide sorunlar olabilir. Sonuçta şiir kişisi yaşadıkları durumların karşısında sevgilisinin ona karşı gösterdiği sabra da ayrıca minnettarlık duymaktadır.

*On iki sene dile kolay
Başka türküler çağırdığım çok olmuştur,
Bazı bazı yanan şu yürek
Allak bullak olmuştur.”³⁷*

Şiir kişisi yaşadıkları birliktelik süresini dillendirip bunun yanında başka ruh hallerine de büründüğünü belirtmiştir. Bu durum kimi zaman şiir kişinin yüreğini allak bullak etmiştir. Şiir kişisi gönülden bağlı olduğunu düşündüğü sevdiğine, zaman zaman duygusal anlamda kopukluklar yaşadığını hissettirse de uzun yıllar kalbinde ve aklında hep sevdiğinin olduğunu belirtir. Şiir kişisi için “S” her haliyle güzeldir. Bu nedenle de unutulmazdır.

*“Başka türküler çağırdığım çok olmuştur
Bir tanesi var ki o da sensin.
Bırak yine çağırayım S.
Nasıl olsa güzelsin”³⁸*

Bu dizelerle şiir kişisi sevdiği kadınına karşı bir itirafta, bulunmaktadır. Başlangıçta büyük umutlar taşıyan sevdaların yerini, hayal kırıklıkları ve kopukluklar yer almıştır.
“Başka

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

türküler çağırdığım çok olmuştur” dizesiyle şiir kişinin zaman zaman farklı güzellerle de ilgilendiği, ama gerçek sevdasının her zaman eşi olduğu gerçeğini tekrar vurgulamıştır.

e-Keçi gibi inatçı olsa da halden anlayan bir sevgili

³⁶S III, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.120

³⁷ S III, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.121

³⁸ S III, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.121

Birey, yaşamının kimi dönemlerinde birilerine karşı daha farklı ve sıcak duygular hissedebilir. Şiir kişisi de bu duygu yoğunluğundan yola çıkarak “İstanbul’daki” adlı şiirinde geçmişte kalan sevgiliyi anmaktadır.

*“İstanbul’da bir sevdiğim vardı
Keçi yavrusuna benzer,
Rüzgâr eserdi hafiften gözlerinde
Halden anlardı ” .³⁹*

İlk bölümde, şiir kişisi İstanbul uzamında bir güzele sevdalandığını belirtir. Sevdiği şiir kişisinin gözünde keçi yavrusu gibidir. Şiir kişisi sanki bu söylemiyle sevdiğinin sevgiye ve şefkate gereksinimi olan çocuksu ruh haliyle dolu biri olduğuna dikkat çeker. Ayrıca “rüzgar eserdi hafiften gözlerinde” söylemiyle sevdiğinin birine bağlanmaktan çok rüzgarın esip gitmesi gibi sevgilinin özgürlüğüne de düşkün bir yanının olduğunu belirtir.

*“Bütün Şehzadebaşı bilir hikâyemizi,
Gülhane parkı bilir, gemiler bilir,
Gelip geçen bakardı.”⁴⁰*

Şiir kişisi sevdiğiyle tutkulu bir aşk yaşamaktadır, İstanbul’un Şehzadebaşı ve Gülhane Parkının yanında boğazda demirleyen gemiler de bu aşka tanıklık etmiştir.

*“Yanakları güz elmasına benzer
Soğuk havalarda,
Ormanlar gibi bakışları;
Çocuktu, aceleci bir hali vardı.
Bahar günleri geldi miydi
Saçları uçardı.”⁴¹*

Dizeleriyle, şiir kişisi sevdiği kız ile doğayı bağdaştırmıştır. Sevdiğine olan tutkusu nedeniyle sevdiğinin her hali ne olursa olsun şiir kişisine hoş gelir. Bu bağlamda, sevgilinin yanaklarını güz elmasına benzetmektedir. Ormanlar kimi insanlara yemyeşil ortamları ile bir huzur

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

kaynağı gibi gözükseler de kimilerine de derinliklerindeki bilinmezliklerle dolu gibi gelebilir; şiir kişisinin sevdiği de ormanlar gibi bilinmezliklerle doludur. “Çocuktu,

³⁹ İstanbul’daki, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.113

⁴⁰ İstanbul’daki, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.113

⁴¹ İstanbul’daki, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.113

aceleci bir hali vardı” dizeleriyle şiir kişisi sevdiğinin çocuksu ve özgürlükçü yanını tekrar belirtmiştir. Sanki mevsimlere göre sevdiği değişik ruh hallerine bürünmektedir.

*Adını bile unuttum
Yüzünü de, gemileri de,
Yalnız ara sıra aklıma geliyor
Sabah akşam iş başında
Ve asfalt caddelerinde⁴²*

Son bölümde şiir kişisi diğer bölümlerde tutkuyla sözünü ettiği bu aşkını zaman içinde unuttuğunu vurgulamıştır. Hatta, “ *yalnız ara sıra aklıma geliyor*” dizesiyle sevdiğinin adı bile şiir kişinin aklına gelmediğini söylemektedir. Ara sıra sevdiğini düşünse de bu ancak yaşamın yoğunlukları içinde kalan boşluklardadır. Bu bölümde artık şiir kişisi bu duygu yoğunluklarından uzak, yalnızca yaşamın döngüsüne kapılmış bir ruh hali içindedir.

Sonuç olarak bu çalışmada Cahit Külebi'nin “Rüzgar” Adlı Şiir Kitabındaki “Rüzgar, Cebeci Köprüsü, Günler Bana Bir Hikaye Anlattı, Bir Yılbaşı Gecesi, Kadınlar (1-2-3),S (1-2-3), İstanbul'daki”şiirlerindeki “Umut” ve “Aşk” Temalarına yaklaşımını incelemiş oldum. Cahit Külebi'nin Rüzgar adlı şiir kitabındaki şiirleri umut ve aşk adı altında gruplandırıp şairin dizelerine yansıyan duygularına değindim. Bu kapsamda ilk bölümde yoksul Anadolu insanının umudu baskınken, ikinci bölümde daha çok kadına duyulan aşkın hakim olduğunu gördüm. Aşk ve umut kimi şairleri derin duygu yoğunluklarına sokmuş, bu duygu yoğunlukları onların dizelerine yansımıştır. Bu şairlerden biri de Cahit Külebi olmuştur.

Ayrıca dünyanın pek çok yerinde aşk ve umut temaları üzerine şiirler yazılmaktadır. Aşk ve umut dünyanın birçok yerinde farklı coğrafyalarda kaleme alınmış olabilir.Hangi dile sahip olursa olsun, ırk, din, mezhep ayrımı yapmaksızın tüm insanları derinden etkileyen aşk ve umut herkesi farklı duygulara itebilir.

Melisa Pırıl Erdoğan D1129025

---

⁴² İstanbul'daki, Cahit Külebi Bütün Şiirleri, age, s.113

III-KAYNAKÇA

1-**Cahit Külebi Bütün Şiirleri**, Bilgi Yayınevi, Üçüncü Basım, Şubat 2009, Ankara.

2-Çavdar, Tefik (2009). **Türkiye'nin Yüzyılına Romanın Tanıklığı**, Genişletilmiş 2. basım, Yazılama Yayınları, İstanbul.

3-Çetişli, Prof. Dr. İsmail (1998). **Cahit Külebi ve Şiiri**, Akçay Yayınları, Ankara.

4-Onaran, Mustafa Şerif (2004). **A'dan Z'ye Cahit Külebi**, YKY Yayınları, İstanbul.

5-Timuroğlu, Vecihi (1995). **Cahit Külebi Hırçın ve Lirik**, Başak Yayınları, Ankara.